

Afgiftekantoor Ranst 1

Contactblad verschijnt 4 maal per jaar

Erkenningsnummer P708706

België – Belgique
P.B.
2520 Ranst
8/4708

HEEMKUNDIGE KRING
DE BRAKKEN
OELEGEM

28 ste jaargang – nr 1 januari - maart 2009

Verantw. Uitg.: W. Van der Avert Berkenlaan 2 bus 3 – 2520 Ranst

V.Z.W. LEVENDE MOLENS EN V.Z.W. DE BRAKKEN organiseren

MOLENZONDAGEN in de stenen molen van Oelegem

iedere LAATSTE ZONDAG van MEI tot en met SEPTEMBER

Op initiatief van Luk Kegeleers, de molenaar, is de Oelegemse molen ook op de laatste zondagen van de overige maanden 's namiddags open indien de omstandigheden het toelaten.

Voor informatie, ook voor rondleidingen van groepen, bel: Luk Kegeleers tel. nr. 03/383.26.46 of Eric De Vos, tel. 03/383.28.17.

Het is ook mogelijk uw veevoeder te laten malen.

Reizen Molengalm

autocarfirma

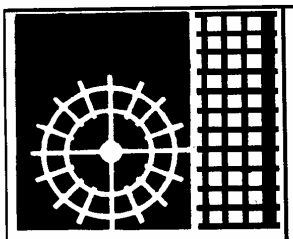
reisbureau

Vraag ons programma
Gespecialiseerd in fietsreizen
Maatwerk voor groepen

Voor al uw vakanties,
vlieg- trein- boottickets
persoonlijke service!

Oudstrijdersstraat 43, 2520 Oelegem. - T:03/383.02.28 - info@molengalm.be - www.molengalm.be

LEVENDE MOLENS

Maandblad van de v.z.w. Levende Molens
Verantwoordelijke uitgever: F. Brouwers, NS13-Straat 15, B- Ekeren tel/fax 03/542 06 21

Molenaarscursus – Tijdschrift

Drankendiscount
F. MARCELIS - VAN ROOY

KEERBAAN 46 - 2520 OELEGEM
TEL. (03) 353 95 57

GESCHIEDENIS

Oelegemse toponiemen: De CRUYHOEVE of MASSEVERE en de ZWETTE GRACHT (Walter Van der Avert)

Mogen we vermoeden dat vele Oelegemnaren, zeker die van de jongere generatie, dit gebouw niet weet te situeren. Wie alleen de hoofdstraten volgt, kan deze vroegere boerderij gewoon niet zien. Op de grens met Ranst, in de zuidwesthoek van Oelegem, ligt de Cruyhoeve of Massevere aan het einde van de Zwetstraat. De naam Cruyhoeve wijst naar het gehucht Crayle, verspreid over Wommelgem, Ranst en Oelegem. De oudste vermelding hiervan vinden we in 1210 in het Kathedraalarchief Antwerpen (*Capsa I capellanorum 1*) met de schenking van het goed Crayle door de gebroeders Willem en Simon Nose aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Antwerpen. De meest aanvaarde verklaring voor de naam Crayle is 'Kraaienbos'.

Enkele jaren later, in 1213, volgde ridder Bouden van Maesvort dat voorbeeld met een schenking in dezelfde buurt aan dezelfde kerk (*KAA., Capsa I capellanorum 2*). Dus mogen we veronderstellen dat de tweede naam of Massevere, wijst naar de schenker van Maesvort.

De belangrijkste schenking gebeurde echter in 1272. Toen gaf de Antwerpse poorter, Petrus Gelmar en zijn vrouw Margaretha, niet minder dan 23 bunders (of 30 ha) land in het gehucht 'Crayele' onder de parochies 'Wimmelghem, Ranst en Holenghem' aan de Sint-Bernardsabdij. Die schenking was beslist voldoende om er een boerderij te starten (J.P. Goetschalckx, *Oorkondenboek der abdij van Sint-Bernarts op de Schelde, in Bijdragen tot de Geschiedenis van het aloude Hertogdom Brabant*, 1913, dl. XII, p. 97-98).

In 1636 gingen talrijke eigendommen van de Sint-Bernardsabdij over in handen van het bisdom Antwerpen.

De eerste bisschop van Antwerpen was abt van de abdij aan het Schelde. En die nieuwe bisschop moest toch ook inkomsten hebben. Het bisdom liet in 1770 een *Caerte figuratief van de hoeve genaemt Massevere op de Keer* opstellen, getekend door landmeter P. Stijnen. Hierop staan 26 percelen getekend, soms ook met mooie namen zoals de *Slobberdonckweyde, den Schijnbembt, het Schildersvierendeel, den Omloop, het Ransterveldt...* Ook die kaart is te vinden in het Antwerps Kathedraalarchief als nr. 47 (in Ufsia).

De Franse overheerser verkocht de hoeve in 1797 als 'zwart goed' aan Jan Leurkens, die er pachter was.

Bij het begin van het Belgisch Kadaster, rond 1833, stond Josephus Frère, rentenier uit Antwerpen, genoteerd als eigenaar. Vanaf 1923 kwam de hoeve in handen van de familie Van de Voorde, zeker bekend bij de oudere Oelegemnaren.

De Cruyhoeve of Massevere in november 1976 (archief De Brakken)

Tot onze spijt staat De Zwette gracht niet in de reeks toponiemen op de figuratieve kaart van 1770. Die gracht ligt westelijk van de Cruyhoeve en vormt de grens met Ranst. Wij mogen aannemen dat in het woord 'zwet' ongeveer dezelfde betekenis zit als 'zwoerd', dus de buitenste rand van het spek. In ons dialect gebruiken we daarvoor het woord 'zwaard' of 'zwaard'. Natuurlijk legden onze mensen na een tijd het verband niet meer tussen 'zwet' en 'zwoerd' of 'zwaard'. Zij vonden het veel logischer om 'zwet' als 'zwart' uit te leggen, zoals het gebeurt in ons dialect.

Toen het gemeentebestuur van Ranst ons in 1977 vroeg om op zoek te gaan naar een reeks nieuwe namen voor Oelegem, stelden we dus hier de 'Zwetstraat' voor. Sommige bewoners waren toen niet gelukkig met dat 'lelijke dialect'.

Wie woonde in dit hoevetje tussen Ginnegemveld en Zavelstraat? (Foto getrokken in november 1976 - *Archief De Brakken*)

UIT ONS VERLEDEN

PROJECT MONDELINGE GESCHIEDENIS ROND HET 'ENGELS KAMP', DE VOORMALIGE BRITSE BASIS IN EMBLEM (Elke Verhoeven)

De Britse militaire basis in Emblem, het zogenaamde Kamp A, was jarenlang een plek waar het Britse leger zich stand-by hield voor het geval er een militair conflict met het communistische Oostblok zou uitbreken. Na de sluiting van Kamp A in 2006 stelde het lokale comité Ranst naar aanleiding van OMD (Open Monumentendag) 2007, met thema 'Wonen', een deel van de voormalige Britse Basis open. Op de evaluatievergadering OMD is de idee gelanceerd om een project mondelinge geschiedenis uit te werken.

Twee jaar geleden werd de Britse militaire basis Kamp A in Emblem (Ranst) gesloten. Dat betekende het definitieve einde van een interessant brokje geschiedenis. De Britse basis werd namelijk opgericht in 1952 in het kader van de Koude Oorlog en had tot doel Brits legermateriaal en manschappen op het Europese vasteland klaar te houden voor het geval er een (militair) conflict met het communistische Oostblok zou uitbreken.

Nu, zesenvijftig jaar later, leeft Kamp A voornamelijk nog in herinneringen. Hoewel de basis een nieuwe bestemming heeft en de Koude Oorlog al lang geschiedenis is, heeft de aanwezigheid van de Britse militairen heel wat invloed gehad op Emblem en omgeving. Daarom heeft het gemeentebestuur van Ranst een project opgezet om alle verhalen over Kamp A te verzamelen en zoekt hiervoor goede getuigen.

Heel wat Ranstenaren kennen vast en zeker nog oude anekdotes en verhalen die een goed beeld schetsen van het leven met en op Kamp A. Wat werd er opgeslagen op de basis? Wie heeft er mee wacht moeten lopen? Werd het kamp streng bewaakt? Kwamen de Britse militairen vaak in het dorp? Wie werd verliefd op een Britse soldaat? Wat werd er in de keukens klaargemaakt? Hoe zagen de uniformen eruit? Wat gebeurde er met het kamp na afloop van de Koude Oorlog? Wie sloop er uit nieuwsgierigheid het kamp wel eens binnen? Ging het er in 1960 anders aan toe dan in 1980? En wat gebeurde er met het Kamp in de periode 1990-2006?

Om alle verhalen en anekdotes op te tekenen, zal iedereen die wil meewerken binnenkort geïnterviewd worden. De resultaten van dit unieke project zullen vanaf 2010 op diverse wijzen aan het publiek worden voorgesteld.

Wie wil meewerken, kan zich schriftelijk of telefonisch aanmelden bij cultuurbeleidscoördinator Ben Croon, Antwerpsesteenweg 57, 2520 Broechem-Ranst; tel. 03/225.34.19, E-mail: ben.croon@ranst.be of bij de projectcoördinator Elke Verhoeven, E-mail: elke_verhoeven@yahoo.com

Foto: Kerkje op het Engels Kamp

ACTUALITEIT

Jaarmarkt: zondag 22 februari

**Molen open van 10 tot 15 uur (met prentkaartenverkoop)
Geleid molenbezoek mogelijk tot 17 uur (met foto-expo van
de werkzaamheden in 2008)**

Juist tien jaar geleden stonden wij voor het milleniumjaar 2000: een erg speciaal jaar met de overgang naar de 21ste eeuw en naar het derde millenium. Onze heemkundige kring besloot toen een speciale reeks prentkaarten uit te brengen met een achttal typische Oelegemse beelden uit 1999. Nu willen wij nog eens de aandacht vestigen op die prentkaartenreeks, samengesteld door ons bestuurslid Danny Huygens, met een kleine expo en mogelijkheid tot aankoop. De volledige reeks kost 5 euro onder omslag.

Boven in de molen, op de eerste verdieping of meelzolder, wachten de molenaars u op met een kleine foto-expo van hun exploten in 2008: zeilen naaien, kleine gebreken herstellen, balken verhuizen van de J. Kennedylaan in Oelegem naar de opslagplaats in de Britse basis aan de Van de Nestlaan in Broechem, zagen van tanden en kammen... tot het aanbrenge van de kerstverlichting rond de wieken. Een feestelijk uitzicht met de eindejaarsdagen.

Ook in Keerbergen zijn de Oelegemse molenaars actief om daar een houten standaardmolen van verder verval te redden.

ACTUALITEIT

Lidgeld voor 2009 en 2010

Wie op het titelblad een rode stip vindt en een overschrijvingsformulier in het contactblad, heeft volgens onze administratie mogelijk nog geen lidgeld betaald. Wij willen u laten kiezen tussen twee mogelijkheden.

- Ofwel betaalt u 25 euro (plus 4 euro verzendingskosten voor leveringen buiten Ranst en Wijnegem) en dan ontvangt u in mei de tweede editie van ons jaarboek "De Oelegemse gemeenteschool 150 jaar op De Driehoek". Hierin is lidgeld voor twee jaar inbegrepen met acht contactbladen.

- Ofwel betaalt u 15 euro als lidgeld voor twee jaar, u ontvangt ook acht contactbladen en een reeks prentkaarten met Oelegemse uitzichten van 1999, van ons bestuurslid Danny Huygens.

Wel vragen we dringend om uitsluitend te betalen via overschrijving op ons nummer: 979-2546063-12. Wij verontschuldigen ons voor eventuele vergissingen.

MOLENNIEUWS

Werkzaamheden in en rond de molen (Deel XV) (Luc Verachtert)

*Een toelage in 2008 van de gemeente stelde ons in staat om o.a. hout te kopen met het oog op herstellingen aan het gaande werk (raderwerk) en het toekomstige tweede steenkoppel van de molen. Een partij steenbeuk (haagbeuk of Carpinus) werd verzaagd om er later een reeks nieuwe kammen voor het vangwiel in de kap en voor het spoorwiel op de steenzolder van te maken. De huidige kammen die indertijd door aannemer Verstraeten werden geplaatst in '97 – '98 hebben een te korte kop. Het hout werd nog iets te ruim gezaagd omdat het nog een tijd verder moet drogen. Om barsten op de koppen te voorkomen werden de uiteinden van de ruim 130 stukken hout in een frietketel met gesmolten kaarsvet gedompeld. Een partij beuk (Fagus) werd verzaagd tot een 70 tal staven, om er later spillen van te draaien op een draaibank, bestemd voor de wieg in de kap en de twee lantarens van het huidige en het toekomstige steenkoppel op de steenzolder. Al dit hout werd met drooglatten ertussen gestapeld op de luizolder.

*Momenteel loopt er een opleidingscursus voor vrijwillige molenaars te Meerhout. Een dergelijke cursus wordt om de twee jaar georganiseerd door de vzw “Levende Molens”. Van deze cursus hebben wij momenteel twee stagiairs: Gust Smits uit Gierle en Wim Verboven uit Turnhout.

Foto: Molenaar Joël markeert de kammen

en molenaar Luc zaagt ze op de juiste maat.

HEEMKUNDIGE SPROKKELS

28 ste jaargang - nr.1: januari – maart 2009

Joke Bungeneers, Kerkstraat 17, Oelegem (03 383 34 24)

Eric De Vos, Venusstraat 56, Oelegem (03 383 28 17)

Danny Huygens, Kerkstraat 17, Oelegem (03 383 34 24)

Luk Kegeleers, Kantonbaan 11, Oelegem (0479 505527)

Jan Nys, Muizenheuvel 24; Oelegem (03 383 42 77)

Willem Segers, Lindedreef 74, 2980 Halle-Zoersel (03 383 18 09)

Walter Van der Avert, Berkenlaan 2/3, Ranst (03 475 94 26)

Luc Verachtert, Roggelaan 6, Ranst (03 475 16 48)

Johan Wouters, John Kennedylaan 7, Oelegem (03 383 22 76)

ACTIVITEITENKALENDER

SPECIALE ACTIVITEITEN IN 2009

zondag 22 febr. : Jaarmarkt met expo van foto's en prentkaarten vanaf 10 tot 15 uur

Geleid molenbezoek mogelijk & foto-expo over molenonderhoud

vrijdag 06 maart : Vertelavond over de Oelegemse Keer

zondag 17 mei : Fietstocht langs Antitankgracht

zondag 14 juni : M O L E N F E E S T

zondag 30 aug. : Medewerking aan de Provinciale Molendag

zondag 13 sept. : Medewerking aan de Openmonumentendag

zondag 04 okt. : Bezoek aan de Antwerpse ruïen

AANDACHT GEVRAAGD: MEULENMAAL OP 19 APRIL (derde zondag)

De tweede zondag van april valt dit jaar juist met Pasen. Vier of vijf van onze vaste medewerkers hebben dan andere verplichtingen. Daarom verschuiven wij het Meulenmaal van april naar zondag de 19de, dus de derde zondag van de maand.

VASTE ACTIVITEITEN IN 2008

Meulenmalen: iedere tweede zondag van de maand van 11 tot 17.30 uur met de mogelijkheid tot geleid molenbezoek. Dus op zondag 11 januari, zondag 8 februari, zondag 8 maart, **19 april...**

Molenzondagen: in samenwerking met Levende Molens, iedere laatste zondag van de maand van 14 tot 17 uur, met geleid molenbezoek, dus op 25 jan., 22 febr., 29 maart...

KOMENDE ACTIVITEITEN : vrijdag 6 maart 2009, om 20 uur in de Stenen Molen

VERTELAVOND OVER DE OELEGEMSE KEER

Sinds enkele jaren staat De Keer, spijtig genoeg, speciaal in de belangstelling. De plannen om er een industrieterrein neer te poten verontrusten niet alleen de bewoners van de streek, maar ook vele mensen uit de buurt in Wijnegem, Wommelgem en Ranst.

Daarom willen wij die avond enkele mensen aan het woord laten die al ettelijke jaren op De Keer wonen of er vroeger gewoond hebben.

Volgende mensen beloofden hun medewerking: Staf Van Duppen, Gust en Jos Van Rooy, Melanie Segers en Alfons Van de Voorde.

Louisa en Delphine Denckens plus Jules Rits laten hun verhalen voorlezen bij de projectie van een reeks sferbeelden. Veerle Verhulst vertelt de laatste nieuwtjes over de beruchte plannen.

Ze vertellen hoe het leven er was voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog